

[illegible]

Müsebbibül-esbabda değil doğrudan duanın kendisinde olduğu düşünncesinin oluşmasını netice vermektedir. Akıllı telefonların sağladığı kolaylıkla, insanlar uzun dini metinleri birbirlerine sıklıkla göndermekte, alan kişiler, çoğu zaman bu mesajları okuma imkânı bulamadığından silmek mecburiyetinde kalmaktadır. Bu ise ülfete, kıymetli hakikatlerin nazarlarda aleladeleşmesine sebep olmaktadır. Bu ve benzeri durumlar, Kur’an talebeleri olarak bilişim vasıtalarını kullanma tarzımızı gözden geçirmemizi gerekli kılmaktadır. Hiç şüphesiz, Çağın zararından emin olmanın yolu, onu Kur’anın nuru ile okumaktan geçer. Bu okumayı gerçekleştiremeyenler, sathileşirler, çağının öznesi değil nesnesi olurlar. Muhterem Kardeşlerim. Sosyal medyaç bu yüz yılın başlarında dünya gündemine giren bir kavramdır. Sosyal medya deninceç internet temeline dayalı özel iletişim kanalları kastedilmektedir. Bu kapsamdaç messengerç twitterç facebookç viberç instagram gibi iletişim yolları insanların gündemine girmiştir. Müslümanlar da bu dünyaya çok kısa sürede ve yoğun olarak adapte olmuşlardır. Bu iletişim kanallarında resimlerç yazılarç yemeklerç nişanç düğün merasimleriç çeşitli içerikli mesajlarç sohbetler sürekli paylaşılmaktadır. Tabîî bu paylaşımlarda bir ölçü de bulunmuyor. Giderek bu dünya Müslümanların değerleriniç erdemlerini kısacası ahlâklarını örseleyen ve zedeleyen bir hâl almaktadır. Özellikle bazı paylaşımlarda dînen ve ahlâken aslâ tasvip edilemeyecek manzaralar ortaya çıkmaktadır. Bunun için de şu soru fikhî olarak da sorulmaktadır: Bir Müslüman erkek veya bayanın sosyal medyada hesap açıp burada paylaşımda bulunması câiz midir? Şimdi bu soruya kısaca cevap vermek gerekecektir. Bir şeyi dînen yasaklayabilmek için önce onun "haram" olduğunu belirleyebilmek gerekir. Bazı şeyler doğrudan bazıları ise dolaylı yoldan haram olur. Mesela zinaç adam öldürmekç fâiz ve kumar doğrudan haramdır. Eşkıyaya silahç cellada bıçakç şarapçıya üzüm satmak ise dolaylı olarak haramdır. Bazen de bir şeyin haram ve yasak olmasıç zararının faydasından çok olmasından dolayı olur. Nitekim Kur’n'da içki ve kumarın insanlara bir takım faydaları olduğundan da bahsedilir. Fakat zararı yararından fazla olduğu için bunlar kesin olarak yasaklanır. Sosyal medyaya da bu açıdan baktığımız zaman şunu söyleyebiliriz: Sosyal medyanın hemen ve doğrudan haram olduğu söylenebilir. Aynı şekilde faydasız olduğundan da bahsedilemez. Çünkü faydası da inkâr edilemez. O hâide bu medyayı helal ve haram olarak değerlendirmek kişilerin bireysel davranışlarına bağlı olacaktır. Yapılan paylaşımlarç atılan mesajlar ve servis edilen konuşmalar eğer dinî değerlerimize uygunsa bu âlet doğru kullanılıyor demektir. O zaman bundan istifâdenin haram olduğu söylenebilir. Şayet yapılan paylaşımlar dinî değerlerimizi rencide edecek mâhiyette iseç o zaman da bu davranışı gösteren hesap sahiplerinin günah işledikleri söylenebilir. Yani sosyal medyanın helalliyini ve haramlığını kişilerin davranışları belirlemektedir. O zaman harama düşmemek için Müslümanların bu medyayı belli bir ahlâk ve hassasiyet kurallarına uygun olarak kullanmaları gerekir. Sosyal medyanın ahlâk kurallarına uygun kullanılması için şu hususlara mutlaka dikkat etmek gerekir: 1. Emânet anlayışı. Yazıç sözç gözç sağlık her şey bize emânettir. Yerinde kullanmak gerekir. 2. Tecessüs yasağı. Mesaj ve paylaşımlarda başkalarının özel hayatını ihlal edecek bir duruma düşmemek gerekir. Başkalarının ayıplarını araştırmamak ve bunları ortaya dökmemek lazım gelir. 3. Mahremiyetlere mutlaka riâyet etmek gerekir. Mesela karı-koca ve aile arasında kalması gereken mahrem ilişkilerin herkese açık hâle

getirmesi dinen sakıncalı ve günlük hayatımıza sebep olan davranışlardır. 4. Başkalarını özendirecek¸ rencide edecek paylaşımlardan kaçınmak gerekir. Mesela yiyecek ve giyecek paylaşımları bu kısma girer. 5. Sırların korunması gerekir. Sırlar aslâ sosyal medyada paylaşılmamalıdır. Bütün bunlar göstermektedir ki¸ bir âleti kullanma¸ bir imkândan ve nimetten yararlanma noktasında Müslümanların farklı yaklaşımları vardır. Müslüman belli değerler sistemine bağlı olduğu için herkes gibi olamaz. Onun için bu kurallara âdâb ve ahlâka riâyet etmesi gerekir. Şunu da ifade etmek gerekir ki; bu sosyal medyayı kuranların farklı hedefleri vardır. Bu hedeflerin maalesef insanlığı iyiye götürme olmadığı anlaşılmaktadır. Zira geleneksel nokta ve sosyal medyanın sebep olduğu olumsuzluklar bunu göstermektedir. Mesela aile fertlerinin aynı evin içinde birbirinden kopuk yaşamaları gibi bir durum ortaya çıkartabilmektedir. Ayrıca maalesef iradesine sahip olamayan insanların¸ ahlâken sakıncalı¸ gayr-i meşru ve harama yönlandırıcı mecralara kolayca denetimsiz olarak ulaşmaları sonucunu doğurmaktadır. Bunu yok etmek mümkün olmadığına göre usulüne ve âdâbına göre ve güzelliklere ulaşmak noktasında kullanmak gerekir. Sosyal medya kurucularının temel hedefi özel hayatı ihlal etmek ve bu özellik ve mahremiyet anlayışını yıkmaktır. Bu aslında eski Roma hukuku ve toplumunun bir anlayışıdır. Çünkü o toplumda ve hukukta mahremiyet mahrûmiyet olarak anlaşılıyordu. Yani "Ne kadar mahremiyetiniz olursa insan haklarından o kadar mahrûm olursunuz." diye bir anlayış vardı. Hâlâbuki İslâm mahremiyeti teşvîk etmektedir. Bugün sosyal medyada da insanlar bir şeylerini paylaştıkları¸a özgür olduklarına inanmaya başladılar. Bu¸ aslında ilkele doğru bir gidiştir. Bir başka husus da şudur: Sosyal medyayı oluşturanlar bu medya kanalıyla oluşan bilgi bankalarını kendi mülkü olarak kabul edip korkunç paralarla satmaktadır. Bu da İslâm'a aykırı bir durumdur. İşte bütün bu olumsuzluklara düşmemek için sosyal medya ahlâkı oluşturup bunu o ahlâk ve âdâb dâhilinde kullanmak gerekir. Değerli Kardeşlerim Diyebilirsiniz ki peki nasıl bir sosyal medya ahlakı. Şimdi ayet ve hadisler le bu ahlakı tanımlayalım. Sahabe-i Kiram’dan Muaz b. Cebel’in (r.a) sorusu üzerine, Peygamberimizin (s.)

وهَلْ
يَكُبُّ
النَّاسَ في
النَّارِ على
وَجُوهِهِم
إلاَّ
حصَائِدُ
ألْسِنَتِهِ
05;ْ “İnsanları yüzüstü cehenneme sürükleyen, ancak dillerinin ürettikleridir”[3] buyurması ne kadar sarsıcıdır. Dillerimizin ürettikleri yani konuştuklarımız kapsamına, zihinlerimiz ve ellerimizin ürettiklerini yani yazdıklarımızı da eklemeliyiz. Zira bugünün dünyasında tuşlarına dokunduğumuz bilgisayar vb. aletlerle ürettiklerimizin yazılı, görsel ve sosyal medyada nasıl yayıldığı herkesin malumudur. Evet, sadece konuşup yazdıklarımızdan değil, başkalarının gizli yönlerini araştırıp ortaya koyarak yaydıklarımızdan, hakkında bilgimiz olmayan haber ve sözleri taşımaktan da kesinlikle sorgulanacağız.

يَآاَيُّهَا
الَّذِينَ
اَمَنُوا

الجْتَنِبُوا
كَثِيرًا
مِنَ
الظَّنِّ
 اِنَّ
بَعْضَ
الظَّنِّ
اِثْمٌوَلاَ
تَجَسَّسُوا
وَلاَ
يَغْتَبْ
بَعْضُكُمْ
بَعْضًا
اَيُحِبُّ
اَحَدُكُمْ
اَنْ
يَاْكُلَ
لَحْمَ
اَخِيهِ
مَيْتًا
فَكَرِهْتُمُوهُ
وَاتَّقُوا
اللهَاِنَّ
اللهَ
تَوَّابٌ
رَحِيمٌ“Ey iman edenler! Zandan
çok sakının. Zira zanların bir kısmı günahtır. Birbirinizin gizli
yönlerini/kusurlarını araştırmayın; biriniz diğerinizi arkasından
çekiştirmesin…”[4] وَلاَ
تَقْفُمَا
لَيْسَلَكَ
بِهِعِلْمٌ
اِنَّ
السَّمْعَ
وَالْ.بَصَرَ
وَالْفُؤَادَكُلُّ
اُولَ.ئِكَ
كَانَعَنْهُ
مَسْؤُلاً“Bilmediğin
şeyinpeşine düşme! Zira kulak, göz ve kalp, bunların hepsi ondan sorumludur.”
[5] Bu dünyada yaptığı, konuştuğu ve yazdığı, yaydığı her şeyin hesabının Kıyamet
gününde mutlaka sorulacağının bilinci içinde olan Müslümanlar,
bugün bir “medya ahlâkı” oluşturmak zorundadırlar.
وَلَاتُطِعْ
كُلَّ
ح.َلَّ.افٍ

مَهينٍ (10)
هَمَّازٍ
مَشَّاءٍ
بِنَميمٍ (11)
مَنَّاعٍ
لِلْخَيْرِ
مُعْتَدٍ
اَثيمٍ “…Aşağılık, alaycı, laf taşıyan,
hayrı engelleyen, saldırgan, çok günahkâr…” [\[6\]](#) insan tiplerine
itaat ve itibar etmeyen, اِنَّ
الَّذينَ
يُحِبُّونَ
اَنْ تَشيعَ
الْفَاحِشَة
15; فِى الَّذينَ
امَ.نُوا
لَهُمْ
عَذَابٌ
اَليمٌ فِى
الدُّنْيَا
وَالْاخِرَة
16; وَال.لّهُ
يَعْلَمُ
وَاَنْتُمْ
لَاتَعْلَمُ
08;نَ “İman edenler arasında çirkin şeylerin yayılmasını isteyenlere
dünya ve ahirette elem verici bir azap” [\[7\]](#) olduğunun bilincinde bir medya ve
“sosyal medya ahlâkı”!.. يَا
اَيُّهَا
الَّذينَ
امَنُوا لَا
يَسْخَرْ
قَو.ْمٌ مِنْ
قَوْمٍ عَسى
اَنْ
يَكُونُوا
خَيْرًا
مِنْهُمْ
وَلَا
نِسَاءٌ مِنْ
نِسَاءٍ عَسى
اَنْ يَكُنَّ
خَيْرًا
مِنْهُنَّ
وَلَا
تَلْمِزُوا
اَنْفُسَكُم
18; وَلَا

تَنَابَزُوا
بِالْاَلْقَ
75;بِ بِئْسَ
الِاسْمُ
الْفُسُوقُ
بَعْدَ
الْايمَانِ
وَمَنْ لَمْ
يَتُبْ
فَاُولئِكَ
هُمُ
الظَّالِمُو
06;َ “Ey iman edenler! Bir topluluk diğ er bir topluluğ u alayaalmasın. Belki de onlar
kendilerinden daha iyidirler. (…) Birbirinizi karalamayın, birbirinizi köl&tül; lakaplarla
çağ ırmayın. İ mandan sonra fâsıklık ne köl&tül; bir isimdir! Kim tevbe etmezse
iş te onlar zalimlerdir.”[8] ilkesine uyan bir sosyal medya! Efendimizin (s) ‘insanların
en köl&tül;leri’ diye nitelediğ i; “insanlar arasında laf
taşıyanlar, dostların arasını bozanlar, masum kiş ilere sıkıntı verenler”i[9] dış layan bir
sosyalmedya ahlâkı! Yine Rasûlül;lah’ın (sav) “Yalandan sakınınız! Zira yalan günah işlemeye götürür.
Günah işlemek de Cehenneme iletir.”[10] emri üzre yalandan uzak duran bir
sosyal medya ahlâkı! يَا
اَيُّهَا
الَّذينَ
امَنُوا اِنْ
جَاءَكُمْ
فَاسِقٌ
بِنَبَأٍ
فَتَبَيَّنُ
08;ا اَنْ
تُصيبُوا
قَوْمًا
بِجَهَالَةٍ
فَتُصْبِحُو
75; عَلى
مَافَعَلْتُ
05;ْ نَادِمينَ
“Size bir bozguncu bir haber getirirse onu araştırın; yoksa bilmeden bir topluluğ a
sataşırsınız da yaptığ ınıza piş man olursunuz”[11] ilkesi gereğ i her haberi süzüp
alan bir sosyal medya ahlâkı! Hz. Ayş e annemize atılan iftiralar karş ısında Allah, o
günkül; Müslümanlardan hangi ahlâk ilkelerine uymalarını istemiş se,
aynı ilkelerin bugün de geçerli olduğ unun bilincinde bir sosyal medya ahlâkı!
لَوْلَا اِذْ
سَمِعْتُمُو
07;ُ ظَنَّ
الْمُؤْمِنُ
08;نَ
وَالْمُؤْمِ

06;#1614;#1575;#1578;#1615;
#1576;#1616;#1575;#1614;#1606;#1618;#1601;#1615;#1587;#1616;#1607;#16
16;#1605;#1618; #1582;#1614;#1610;#1618;#1585;#1611;#1575;
#1608;#1614;#1602;#1614;#1575;#1604;#1615;#1608;#1575;
#1607;#1584;#1614;#1575; #1575;#1616;#1601;#1618;#1603;#1612;
#1605;#1615;#1576;#1610;#1606;#1612; "O iftirayı işittiğinizde, erkek ve kadın
müminlerin, kendiliklerinden iyi zanda bulunup, 'Bu apaçcedil;ık bir iftiradır’
demeleri gerekmez miydi?'”[12] … #1575;#1616;#1584;#1618;
#1578;#1614;#1604;#1614;#1602;#1617;#1614;#1608;#1618;#1606;#1614;#16
07;#1615;
#1576;#1616;#1575;#1614;#1604;#1618;#1587;#1616;#1606;#1614;#1578;#16
16;#1603;#1615;#1605;#1618;
#1608;#1614;#1578;#1614;#1602;#1615;#1608;#1604;#1615;#1608;#1606;#16
14;
#1576;#1616;#1575;#1614;#1601;#1618;#1608;#1614;#1575;#1607;#1616;#16
03;#1615;#1605;#1618; #1605;#1614;#1575;
#1604;#1614;#1610;#1618;#1587;#1614;
#1604;#1614;#1603;#1615;#1605;#1618; #1576;#1616;#1607;#1607;#1607;
#1593;#1616;#1604;#1618;#1605;#1612;
#1608;#1614;#1578;#1614;#1581;#1618;#1587;#1614;#1576;#1615;#1608;#16
06;#1614;#1607;#1615; #1607;#1614;#1610;#1617;#1616;#1606;#1575;#1611;
#1608;#1614;#1607;#1615;#1608;#1614;
#1593;#1616;#1606;#1618;#1583;#1614;
#1575;#1604;#1604;#1617;#1607;#1616;
#1593;#1614;#1592;#1610;#1605;#1612; “Çünkül siz bu
iftirayı dilinize doluyor, bilmediğiniz şeyleri ağzınızda geveleyip duruyordunuz; bunun da
önemsiz olduğunu sanıyordunuz. Oysa bu Allah katında çok büyük bir
vebaldir.” [13]
#1608;#1614;#1604;#1614;#1608;#1618;#1604;#1614;#1575;
#1575;#1616;#1584;#1618;
#1587;#1614;#1605;#1616;#1593;#1618;#1578;#1615;#1605;#1615;#1608;#16
07;#1615; #1602;#1615;#1604;#1618;#1578;#1615;#1605;#1618;
#1605;#1614;#1575; #1610;#1614;#1603;#1615;#1608;#1606;#1615;
#1604;#1614;#1606;#1614;#1575; #1575;#1614;#1606;#1618;
#1606;#1614;#1578;#1614;#1603;#1614;#1604;#1617;#1614;#1605;#1614;
#1576;#1616;#1607;#1584;#1614;#1575;
#1587;#1615;#1576;#1618;#1581;#1614;#1575;#1606;#1614;#1603;#1614;
#1607;#1584;#1614;#1575;
#1576;#1615;#1607;#1618;#1578;#1614;#1575;#1606;#1612;
#1593;#1614;#1592;#1610;#1605;#1612; “Onu duyduğunuzda:
'Bunu konuşup yaymamız bize yakışmaz. Hâşâ! Bu çok
büyük bir iftiradır’ demeli değil miydiniz?'”[14]
#1575;#1616;#1606;#1617;#1614;
#1575;#1604;#1617;#1614;#1584;#1610;#1606;#1614;
#1610;#1614;#1585;#1618;#1605;#1615;#1608;#1606;#1614;
#1575;#1604;#1618;#1605;#1615;#1581;#1618;#1589;#1614;#1606;#1614;#15
75;#1578;#1616;
#1575;#1604;#1618;#1594;#1614;#1575;#1601;#1616;#1604;#1614;#1575;#15

78;#1616;
#1575;#1604;#1618;#1605;#1615;#1572;#1618;#1605;#1616;#1606;#1614;#1575;#1578;#1616; #1604;#1615;#1593;#1616;#1606;#1615;#1608;#1575;#1601;#1616;#1609;
#1575;#1604;#1583;#1617;#1615;#1606;#1618;#1610;#1614;#1575;#1608;#1614;#1575;#1604;#1618;#1575;#1582;#1616;#1585;#1614;#1577;#1616; #1608;#1614;#1604;#1614;#1607;#1615;#1605;#1618;#1593;#1614;#1584;#1614;#1575;#1576;#1612;#1593;#1614;#1592;#1610;#1605;#1612; “Namuslu, kötülüklerden habersiz mümin kadınlara zina isnat edenler dünya ve ahirette lanetlenmişlerdir.”[\[15\]](#) Bugün de birilerinin eçeçil;ocukları, yakınları hakkındaki çeçil;eçil; isnatlara, yalan haber, asparagas ve dezenformasyonlara aynı ahlâk ilkesi ile itibar etmeyen, hak-hakikatten yana bir sosyal medya ahlâkı! Ne ki, bir topluluçğa veya şahsa zarar vermesi kesin olan bir haberi, doğruluçğunu araçtırmadan veya doğru olsa dahi birilerini itham ve ilzam edecek biçimde kullanmaktan özenle kaçınmaları gereken Müslümanların yönettiçi medya vasıtalarının, özellikle muarızları aleyhindeki her türü malzemeyi deçerlendirmekten fütur etmediklerini görebilmekteyiz. İslâmî duyarlıça sahip oldukları halde, rakip kiçi ve kurumlar aleyhindeki haberleri, onları yıpratmak amacıyla yayanlar, aslında farkında olmadan kendi kuyularını da kazmış olmakta ve genel anlamda Müslümanlara zarar vermiş olmaktadır. Bu tür yayınlar, Müslümanlar arasındaki uçurumları öylesine derinleçtirmekte, nefret ve husumetleri öylesine artırmaktadır ki, bu durum onların haktan ve hakikatten uzaklaşmalarına da yol açmaktadır. Peygamberimiz (s) bu meyanda buyururlar ki:“Müslümanlar birbirlerinden ayrı/uzak kaldıkları sürece Hak yoldan da uzaklaşmaya devam ederler.”[\[16\]](#) #1605;#1614;#1575;#1575;#1614;#1589;#1614;#1575;#1576;#1614;#1603;#1614;#1605;#1616;#1606;#1618;#1581;#1614;#1587;#1614;#1606;#1614;#1577;#1613;#1601;#1614;#1605;#1616;#1606;#1614;#1575;#1604;#1604;#1617;#1607;#1616; #1608;#1614;#1605;#1614;#1575;#1575;#1614;#1589;#1614;#1575;#1576;#1614;#1603;#1614;#1605;#1616;#1606;#1618;#1587;#1614;#1610;#1617;#1616;#1574;#1614;#1577;#1613;#1601;#1614;#1605;#1616;#1606;#1618;#1606;#1614;#1601;#1618;#1587;#1616;#1603;#1614;#1608;#1614;#1575;#1614;#1585;#1618;#1587;#1614;#1604;#1618;#1606;#1614;#1575;#1603;#1614;#1604;#1616;#1604;#1606;#1617;#1614;#1575;#1587;#1616;#1585;#1614;#1587;#1615;#1608;#1604;#1611;#1575;#1608;#1614;#1603;#1614;#1601;#1609;#1576;#1616;#1575;#1604;#1604;#1617;#1607;#1616;#1588;#1614;#1607;#1610;#1583;#1611;#1575; “Bilelim ki, bize, iyilikten yana ne gelirse Allah’tan, ama kötülükten yana ne gelirse de kendimizden geliyor”[\[17\]](#). Yine #1592;#1614;#1607;#1614;#1585;#1614;#1575;#1604;#1618;#1601;#1614;#1587;#1614;#1575;#1583;#1615;#1601;#1616;#1609; #1575;#1604;#1618;#1576;#1614;#1585;#1617;#1616;#1608;#1614;#1575;#1604;#1618;#1576;#1614;#1581;#1618;#1585;#1616;#1576;#1616;#1605;#1614;#1575;

